

# KREŠŤAN

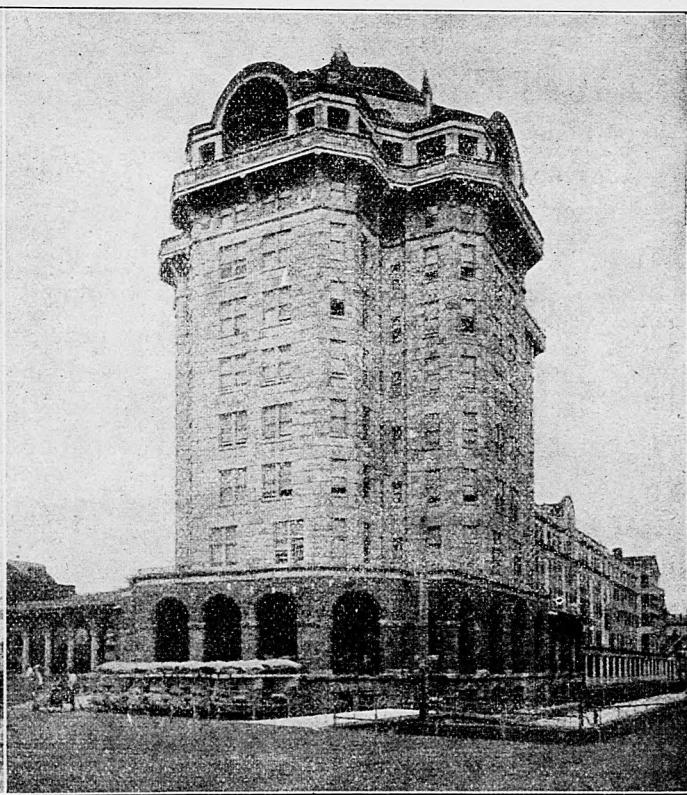
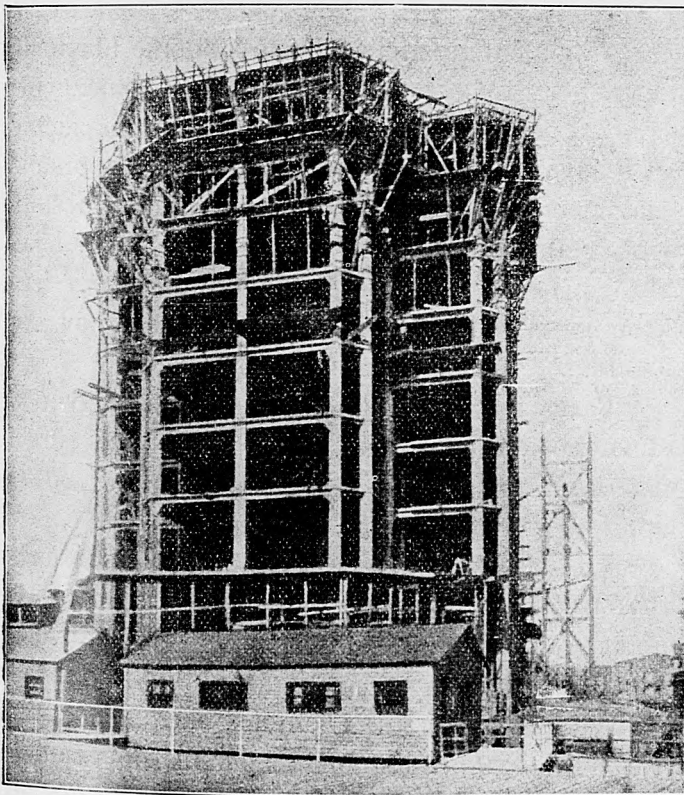
POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNAST STRANÁCH.

<p><b>Predplatná cena :</b>          Na celý rok — — 4 koruny — hal.          Na pol roka — — 2 " — "          Na štvrt roka — — 1 " 20 "  <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p><b>Zodpovedny redaktor :</b>  <b>Dr. ALEXANDER ERNSZT,</b>          páp. komorník.  <b>Majitel' a vydavatel' :</b>  <b>JAN MOLNÁR.</b></p>	<p><b>Redakcia a vydavatel'stvo :</b>          Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.          sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin          ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového          nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

## Turčiansky baša.

Nie o tureckom, lež o turčianskom bašovi je reč. O tom bašovi treba písať, ktorý ako hlavný slúžny, krajinské zákony svedolne šliape

zeň držal v kostole ku svojim veriacim a aby druhý farár, Mikuláš Griger prekročil prah tohto kostola. Krom toho ešte aj to zaslúbil, že jestli sa jeho nariadeniu ktokoľvek, čo len v najmenšom protivíť opováži, bajonetami žandá-



Ako stavajú domy v Amerike.

nohami, úradnú moc svoju zlostne zneužíva, násilne ruší samosprávu veriacich náboženstva katolíckeho, vyhráža sa žandármi, čo všetko 20. augusta spáchal v Dolnom-Turčeku v stolici turčianskej, hlavný slúžny Zorkóczy.

Hlavný slúžny zo Stubnya-Teplic Zorkóczy žandármi násilne prekazil, aby farár Buocz ká-

rov dá ľud z kostola rozprášiť a zariadi druhý kusok Černovej.

Tieto nezákonnosti spáchal spomenutý hlavný slúžny z tej príležitosti, ako Jednota Katolíckeho Ludu utvorujúce shromáždenie chcela vydržiať v Hornom Turčeku. — Neslýchanou hlúposťou vynikajúci hlavný slúžny toto shro-

maždenie s tým odôvodnením zakázal, že podobné shromaždenie nedávno vydržiavané bolo v Dolnom-Turčeku, kto sa teda o tú vec zaujímal, ľahko mohol preísť z Horného- do Dolného-Turčeka. Toto hlúpe naloženie dal previesť žandárskym strážmajstrom a shromaždenie Jednoty v Hornom-Turčeku jednoducho zakázal.

Ku osvetleniu jednania tejto chýrnej firmy ešte aj to treba pripomenúť, že to shromaždenie v Dolnom-Turčeku ani nebolo vydržiavané. Bola tam len súkromná porada cieľom sbierania členov. Čo teda hlavný slúžny v jeho odôvodnení uvádza, je *obecné cigáňstvo*.

Aby sa v právne sriadenom štáte dačo podobného stať mohlo na to neni príkladu. Že bajonetami žandárov prekaziť chcjú farára, aby vo vlastnom kostole kázeň držal svojim veriacim, to ani k uvereniu neni a každému človekovi do prosta rozum musí nad tým postáť, ako zastupiteľ svetskej vrchnosti striezvou hlavou tým sa vyhrázať opováži, že ľud veriaci bajonetami dá vyhnáť z kostola a zariadi druhé krvepreliatie čerňovské.

Takýmto áziatickým násilnostvám treba už ráz na vždy koniec urobiť. Vážnosť štátu a vzbúrený cit spravodlivosti každého šľachetne zmýšľajúceho človeka, prísne to žiadajú, aby podobní výstupkári proti krajinským zákonom bezodkladne vyzdvihnúť boli z úradu, aby zavedené bolo proti nim prísne vyšetrovanie a odovzdali ich trestnému súdu. Toto žiada vážnosť štátu a verejnej správy Uhorska.

O bašovskom príbehu tu podávame nasledujúcu, nepodvratnými dokumentami potvrdenú zprávu:

Alexander *Buocz*, farár obce Jánoshegy 17. augusta oznámil hlavnoslúžnovskému úradu v Stubnya-Tepliciach, že 20. augusta v Hornom-Turčeku, cieľom organizovania Katolíckej Jednoty ľudové shromaždenie zamýšľa vydržiavať, čo prosil v známosť vziať. — Na toto oznámenie prišla od hlavného slúžneho nasledujúca sentencia:

3055. číslo.

*Predmet:* Alexander *Buocz*, farár jánošheďský oznamuje, že 20. augusta o 3½ hodine popoludní v Hornom-Turčeku pred kostolom v záležitosti Jednoty Katolíckeho Ludu ľudové shromaždenie zamýšľa vydržiavať.

#### *Konečné uzavretie:*

Ponevác v záležitosti Jednoty Katolíckeho Ludu, v bezprostrednom susedstve Horného-Turčeka v obci Dolný-Turček ľudové shromaždenie 19. júla b. r. už bolo vydržiavané, ku ktorému mali príležitosť prísť aj Horní turčania a slyšať rečníkov; z tej príčiny nedržím za potrebné, aby v spomenutej záležitosti ľudové shromaždenie poznove vydržiavané bolo.

Následkom toho oznámenie neberem v známosť a vydržiavanie shromaždenia nedovolujem.

O čom oznamovateľa s tým upovedomujem, že proti prítomnému uzavretiu mojmu na podžupana stolice behom 15 dní od doručenia apellovať môže.

Stubnyafürdő, 18. aug. 1908.

(Pečaď.)

*Zorkóczy,*  
hlavný slúžny.

Velmi čudne zneje to odôvodnenie hlavného slúžneho. Preto, že v jednej obci shromaždenie bolo už vydržiavané, nemôže sa shromaždenie vydržiavať v susednej obci. Toto odôvodnenie hlavného slúžneho už aj z tej príčiny nestojí, lebo v Dolnom-Turčeku 19. júla pre veľký lejak shromaždenie vydržiavané nebolo a len v súkromnej porade prihlásilo sa viacej členov ku Jednote.

Farár *Buocz*, ako mu rozhodnutie hlavného slúžneho doručené bolo, odhodlal sa, že odročí ľudové shromaždenie v Hornom-Turčeku, počká odpoveď podžupana na zadanú apelláciu.

Vo sviatok sv. Štefana kráľa prišiel ku farárovi *Buoczovi* popoludní duchovný z obce Jánosrét Mikuláš *Griger*, ktorý mal na nedovolenom shromaždení rečníť a farár *Buocz* dal mu na vedomie uzavretie hlavného slúžneho.

Pred tam prítomným strážmajstrom žandárov osvedčil sa farár *Buocz* s dôrazom, že od vydržiavania ľudového shromaždenia na teraz odhliadne, a až vtedy ho bude vydržiavať, keď dostane k tomu dovolenie od patričnej vrchnosti.

Na to sa strážmajster pýtal:

— Pánovia idú teraz do kostola?

— Áno.

— A daktorý z pánov bude aj rečníť v kostole?

— Ano ja budem držať katekismus, — odpovedal farár.

— A o čom budete hovoriť?

— To je moja vec.

— *V mene zákona, zakazujem, aby pán farár, alebo ktorýkoľvek z pánov v kostole reč držať k ľudu. Jestli ale moj zákaz nenasledujete, vtedy, s mojimi ľuďmi vrátim sa do kostola a mocou zbrane rozprášim veriacich.*

Mikuláš Griger navrhol na to, aby o tomto osvedčení strážmajstra žandárov zostavili zápisnicu. Na obecnom dome zostavili aj zápisnicu a podpísali ju rychtár obce, strážmajster žandárov (!), Buocz a Griger duchovní a kaplán Béla Felix.

Osnovu zápisnice písali od slova do slova, ako to strážmajster diktoval a zneje ona nasledovne:

#### Zápisnica.

Spísaná na obecnom dome obce Horní-Turček, dňa 20. augusta o pol 4. hodine popoludní.

Prítomní sú: Pavel Wollner rychtár obce, Alexander Buocz, farár obce Jánoshegy, Béla Felix, kaplán z obce Jánoshegy, Ján Stock, okresný strážmajster žandárov, Jozef Lechner, žandár štubňateplíckej stráže.

Ján Stock, nižepodpísaný strážmajster osvedčuje a priznáva sa: keď som sa v obci na ulici stretol s páni Buocz, Felix a Grigerom slušne som pristavil koč a vyzval som pána farára Buocza, že na dnešný deň oznámené, lež v známosť nevziate shromaždenie vydržiavať nedovoľujem. Potom som pánov volal do obecnej kancelárie. Tam som povedal, že farár Alexander Buocz nesmie reč držať ľudu v kostole, Mikulášovi Grigerovi ale, ktorý není kňaz z tejto obce, nedovolil som, ani aby do kostola vstúpil. Všetkých ale v mene zákona som vyzval, aby poslúchali, čo ti páni aj urobili.

Dané ako hore:

Mikuláš Griger,  
katolícky duchovný obce Jánoshegy.

Ján Stock,  
okresnej brachialnej moci veliteľ.

Pavel Wollner,  
rychtár obce.

Alexander Buocz,  
farár.

Béla Felix,  
kaplán obce Jánoshegy.

Po podpísaní zápisnice «okresnej brachialnej moci veliteľ» vyslovil sa milostive, že teraz už (o 4. hodine popoludní) farár, alebo kaplán môže slobodne ísť do kostola omšu slúžiť.

Táto zápisnica bude na večné veky svedectvom toho, ako šliapu nohami krajinskej zákony tí, čo by v prvom rade svedomíte ich mali zachovávať. — Nariadené vyšetovanie poskytnie, úfame sa, zadosťučinenia urazenej vážnosti štátu, lebo kto sa proti zákonom krajinským a právam ľudu tak surove prehrešuje, ten nesmie pomínuť prísneho trestu.

## Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

O šírení sa Katolíckej Jednoty zrejme svedectvo vydávajú utvorené shromaždenia, aké behom minulého týždňa vydržiavané byly. — Každé také shromaždenie je verejné vyzvanie ku katolíckym veriacim tých obcí, v ktorých Jednotu posiaľ ešte neutvorili. Nech aj toto vyzvanie nasledujú všetci veriaci, čo sú ešte není členovia Jednoty Katolíckeho Ľudu a nech ako odhodlaní, za svoje sväté náboženstvo oduševnení katolíci bezodkladne vstúpia do Jednoty Katolíckeho Ľudu.

Shromaždenia vydržiavaly a Jednotu utvorily minulého týždňa nasledujúce obce:

**Lakács** (stolica Nyitra). Vo veľkom utvorení 15. augusta vydržiavanom, krom množstva pospolitého ľudu, prítomní boli: bývalý hlavný slúžny Žigmund Lelkes so synom Kolomanom, notár Ludvik Gáspár, Béla Kecskeméthy kasnár, organista Štefan Pach a mnohí iní. — Kaplán topolčianskej nemocnice Augustín Gramantik držal v shromaždení o katolíckej Jednote tak zápalistú reč, že sa po nej z prítomných hneď 108 dalo za členov zapísať. — Hlboký dojem na pospolitý ľud urobilo, že výš spomenutí páni všetci verejne prihlásili sa ku Jednote. Utvorenie bolo aj s hlučným oduševnením vyslovené a za miestného správcu jednohlasne vyvolený bol veľazaslúžený pán dekan-farár Adolf Lelkes. Za vodcov skupením sú vyvolení: Štefan Gajdos, Ján Lampert, Vilhelm Ruzsicska, Bernát Smizing, Štefan Borovszky, Emanuel Sajder. Z filiálky Eleske sú vyvolení: Peter Halmes a Ján Skoda a z Andača Ján Lopaska.

**Tésa** (stolica Hont). Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu previedlo sa 16. augusta. V ľudnatom shromaždení rečnil tam sdržujúci sa bohoslovec ostrihomský. Za členov dalo sa hneď na mieste 54 veriacich zapísať.

Za miestného správcu vyvolený bol obchodník miešajúceho tovaru Ondrej Juhász. — Vodcovia skupenín sú: Gabriel Medgyes, Alexander Gulyás a Franc Süveg. — V organizácii sa pokračuje.

**Jekelfalva** (stolica Szepes). Farár Ludvik Glósz svolal veriach obce ku shromáždeniu na 16. augusta. Lud sa sošol v neočakávane veľkom počte. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ludu bolo so všestranným odúševnením vyslovené. — Za miestného správcu vyvolený je Ludvik Glósz, vodca skupeniny je Michal Kru-pár. V organizácii sa pokračuje.

Utvorujúce shromáždenia vydržované boli ďalej v obciach: **Szépvis** (stolica Csik), **Szentegyházsolá-halu** (stolica Udvarhely), **Nagykároly** (stolica Szatmár), **Albertfalva** (stolica Pest), **Máriagyüd** (stolica Baranya), **Koppányszántó** (stolica Tolna), **Törökkoppány** (stolica Somogy), **Boldogasszony** (stolica Moson), **Csikszetmiklós** (stolica Csik), **Möcsény** (stolica Tolna).

Ciele Jednoty Katolíckeho Ludu všeliako si vykladajú nepriateli katolicizmu: židovstvo, freimaureri, socialdemokrati a národnári vodcovia. Nevedia sa uspokojiť nad tým, že sa katolíci ku obrane svojich najsvätejších práv organizujú, z tej príčiny podkladajú katolíckej Jednote a vodcom katolíkov také zámery, na ktoré žiadon rozumný katolík ani nemyslí.

Najviacej nám to predhadzujú, že zaslepujeme lud. Kto ale viacej zaslepuje lud, ako židovskí novinári, freimaureri, socialdemokrati a národnári vodcovia? Medzi týmito zvlášte Hodzovci to vytikajú jednotajne katolíckej Jednote, že bere od pospolitého ludu korunky. Ano, členovia Jednoty platia, ako členovský poplatok, na celý rok jednu korunu. Za to ale dostanú spisov v hodnote najmenej štyroch korún. Iné výhody ani nespomínáme. Na národnárske ciele dostávajú ale «Slovenský Týždenník» a aj «Ludové Noviny» po korunkách od pospolitého ludu z Uhorska, z Čiech, ba ešte aj z Ameriky kotúlajú sa im dollárky, Pýtame sa preto so všetkým právom: národnári vodcovia čo poskytujú za tieto korunky a dollárky pospolitému ludu? Čo? Hmotnú a mravnú záhubu!

Cieľom katolíckej Jednoty je, všetko obnoviť v Kristu Pánu.

V tomto ale Jednotu podporovať povinnosťou je každého katolíka.

**Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!**

## Valné shromáždenie nemeckých katolíkov.

Dňa 16. augusta začalo sa valné shromáždenie nemeckých katolíkov v meste Düsseldorf pri Ryne. Už za včas rána tohoto dňa 40—50 tisíc ludu prišlo do mesta peši, na vozoch, bicykloch, železnicou a na loďách. Do poludnia dorazilo do mesta 70 preplnených vlakov železničných, medzi tými bolo 38 separátnych vlakov, krom toho 40 veľkých lodí doviezlo ku mestu katolíkov po Ryne. Celé mesto, ktoré 250 tisíc obyvateľov spočíta, ozdobené bolo zástavami. Čo si človek pomysleť môže, v najväčších rozmeroch usporiadané valné shromáždenie, ako sa sluší, začalo svoje dejstvosťovanie so službami Božími.

### Prvý deň.

V najstaršom kostole mesta slúžil svätú omšu o 8. hodine ráno kardinál dr. Fischer arcibiskup z Kölnu. V najslávnej ozdobenom chráme prítomní boli zastupitelia všetkých spolkov katolíckych pod zástavami. Ohľadom na kňazské jubileum sv. otca, raňajsia pobožnosť táto spojená bola so slávnostným Te Deum.

O 11. hodine pred poludním posvätili veľkolepú dvoranu valného shromáždenia. Pri posviacke bolo desať tisíc ludí prítomných. Popoludnie začalo sa s pochodom katolíckych robotníkov. *Veľký pochod robotníkov* pohnul sa o 1½ hodine z dvoch miest. Súčasťnilo sa na ňom 61 tisíc katolíckych mužských robotníkov. Robotnícky pochod tiahol holdovať kardinálovi Fischerovi, ktorý býval v kráľovskom paláci. Pred palácom postavený bol pekný šiator. Pod týmto čakal na robotníkov kardinál arcibiskup, kolo neho boli riaditelia valného shromáždenia, vyslancovia strany centrum a Patrica Delany, biskup tasmanský z Austrálie. Presne o tretej hodine dorazil pochod ku šiatru kardinála. Katolíckych robotníkov viedol kaplán Jakub Schmitt, ktorý stúpiac pred kardinála, povedal:

«Šesťdesiat tisíc katolíckych mužov je v pochode. Súčasťniť sa chceme v demonstrácii ku počte pápeža zariadenej, aby sme hlavne kresťanstva prejavili naše holdovanie. Dokážať chceme, že najlepším katolíkom je ten, čo je spolu i najlepším vlastencom. Vzdor všemožným nepriateľským vyhrážaniam prišli sme sem, nie

preto, aby sme sa oduševňovali, lež aby sme prehliadku držali nad našimi čatami».

Kardinál arcibiskup z Kölnu, dr. Fischer odpovedal na to nasledovne:

«Ďakujem za toto pekné holdovanie, ktoré ste prejavili pápežovi a biskupovi. Toto je svedectvo o vernosti ku vašemu náboženstvu. Teším sa, že v srdciach toľkých mužov žije ešte prastará viera. Ďakujem za pekné slová, ktoré váš predseda predniesol. Úfam sa, že dnešný pochod mocne prispeje k tomu, aby rady organizovaných robotníkov kresťanských ešte viacej poriastly a polozenie jejich ešte viacej sa zlepšilo. Duchovenstvo všetko vynaloží na to, aby spravodlivé sociálne požiadavky ľudu čím skorej sa vyplnily».

Na to pochod kresťanských robotníkov pohľadol sa ku miestnostiam valného shromaždenia. Pol piatej bolo, keď pochod miestnosti dosiahol. Kresťanské robotníctvo v sile jeden a šesťdesiat tisíc držalo valné shromaždenie.

Za predsedu valného shromaždenia vyvolili si robotníci gr. Droste Vischering. Vyvolený predseda zaujal predsedníctvo a na to kardinál arcibiskup z Kölnu, dr. Fischer stúpil na podium, pozdravil množstvo kresťanských robotníkov slovami: «Požehnaj Boh kresťanskú prácu!» držal krátku reč a udelil apoštolské požehnanie.

Požehnanie prijalo ohromné množstvo na kolenách klačiac. Predseda gróf Droste Vischering sa vyslovil, že podobnej oduševnenosti a demonstrácie za vieru nevidel ešte na žiadnom katolíckom shromaždení. Valné shromaždenie jednohlasne vyslovilo nezklatnú oddanosť ku sv. stolici.

Po tomto povedal zaujímavú reč Mayer, tajomník düsseldorfských robotníkov.

Krom valného shromaždenia mali kresťanský robotníci ešte 28 shromaždení, z ktorých v každom rečnil jeden tajomník kresťanských robotníkov a jeden kňaz. Všetky tieto shromaždenia zakončili sa pri všestrannej oduševnenosti kresťanského robotníctva. Prvý deň zakončil sa

#### *Večerom poznania.*

Dľa starej obyčaje odbavený večer spoločného poznávania sa vydržiavaný bol v miestnostiach valného shromaždenia v prítomnosti dvanásť tisíc ľudí. 450 spevárov prednášali piesne

zvlášte ku valnému shromaždeniu složené. Na podiu zaujali miesta notability katolíckeho verejného života z Nemecka a z iných krajín. Hostov pozdravil radca provincie Adams. Hlavný mešťanosta Max, ačpráve sám liberálneho zmysľania, pochválne vyzdvihol úspešné dejstvom katolíckej organizácie v Nemecku. Bahlmann biskup z Brazílie rečnil o pomeroch nemeckých katolíkov v Amerike. Tomann pražský kanonik v mene Čechov, gróf Vay v mene Uhorska, Feigenwinter v mene Švajciarska pozdravili katolícke valné shromaždenie. Rečnili krom toho Frey fabrikant z Newyorku v mene amerických katolíkov, Jaussen farár v mene Južnoameriky, prepošt Schadowski v mene Poliakov, Hellvig farár z Pariza a professor Kitzinger z Metzu.

#### *Druhý deň.*

*Prvé zatvorené zasadnutie.* Adams predseda miestneho výboru v krátkosti podal zprávu o účinkovaní riaditeľstva.

Za predsedu valného shromaždenia vyvolený bol Prashma ríšský vyslanec strany centrum; za podpredsedov fabrikant Müller, Hohlberg a Burgburn, pravotár zo Štrassburgu.

V utvorení zasadení držal prednášku gróf Droste Vischering. Prečítaná bola osnova telegrammov na pápeža a nemeckého cisára. Ku valnému shromaždeniu oznámilo príchod 55 tisíc mužských, dostavilo sa ich ale o veľa viacej. Prítomní boli všetci biskupi, cirkevní hodnostári a celá katolícka aristokracia Nemecka.

#### *Zasadnutia odborných tried.*

V druhý deň vydržiavaly zasadenia: Odborná trieda katolíckej výchovy, odborná trieda kresťanskej dobročinnosti.

Po poludní o 5. hodine bolo

#### *Prvé verejné slávnostné zasadnutie.*

Slávnostné zasadnutie zahájil predseda Prashma rečou, v ktorej oslavoval pápeža z príležitosti jeho kňazského jubileuma. Z príležitosti jubileuma — povedal rečník — nemeckí katolíci zariadiť chceli veľkú púť ku hrobu sv. apoštolov. Talianske vrchnosti ale dali nám na vedomie, že nestoja dobre a neberú na seba zodpovednosť za osobnú bezpečnosť nemeckých pútnikov. Talianska luza prekáža nemeckých

katolíkov, aby holdovali pred tronom sv. Petra. Talianské vrchnosti nie sú vstave obrániť svätého otca pred uličnou luzou. V Taliansku už ani náboženstvo nevyučujú. Francúzsko je nevďačné ku sv. stolici, tým vrejšou láskou a nezklatnejšou oddanosťou obracajú sa ku pápežovi a vydržia stále pri ňom katolíci Nemecka.

Na podium vstúpil potom dr. Fischer neunavený kardinál arcibiskup z Kölnu a poďakoval sa za pekné slová predsedovi, ktorými on tak zretedelne líčil lásku katolíkov Nemecka ku sv. stolici. Konečne kardinál arcibiskup udelil shromaždeniu apoštolské požehnanie.

Za tým držal reč professor university Maussbach o blahonosnom účinkovaní katolicizmu. Po prečítaní veľa telegrafických pozdravov zakončené bolo prvé verejné zasadnutie.

Vydržiavaly napokon shromaždenia katolícke tovaryšské spolky a odborná trieda sociálna.

#### *Tretí deň.*

V tretí deň ráno vydržiavané bolo druhé zatvorené zasadnutie. Stály katolícky výbor podal zprávu o prevedení návrhov predošlého valného shromaždenia. Nasledovaly potom shromaždenia: spolku antialkoholistov; slávnostné shromaždenie učiteľov a učiteľiek a spolku «Albertus Magnus». Za tým nasledovalo

#### *Druhé verejné zasadnutie.*

Po zahájení zasadnutia rečnil fabrikant *Wiése*, neunavený agitátor Volksvereinu, *Brandts* a *Mayers* z Luxemburgu. Po poludní držal shromaždenie v prítomnosti vyše 6000 členov «Volksverein», totiž spolok nemeckého katolíckeho ľudu.

Na 55. valnom shromaždení katolíkov Nemecka v Düsseldorfě prítomní boli z Uhorska: Krajinský vyslanec dr. Alexander *Ernst*, gróf *Vay* pápežský protonotár a praepošt z Vaska, Jozef *Vasskó* dekan zborovský, Franc *Tanta* kaplán (Kalocsa), dr. Michal *Török* professor bohoslovca (Esztergom), Albert *Szabó* pravotár (Nagykároly), Ján *Szendlbach* kaplán (Csantavér), Elek *Fasztusz* professor (Szatmár), Mikuláš *Töttösi* katecheta (Budapest), Döme *Blum*, Titus *Karner* bohoslovci, Štefan *Haller* tajomník Jednoty Katolíckeho Ľudu a redaktor «Nép-pártu», Karol *Huszár*.



## POLITICKÉ CHÝRY.

### Inštalácia oravského župana.

Georg *Bulla*, novovymenovaný župan, fõispán, stolice oravskej slávnostne bol inštalovaný 24. augusta v Dolnom Kubíne. Keď už vymenovanie tohoto výtečníka v sbore stoličného úradníctva, po území celej stolice oravskej zapríčinilo úprimnú radosť, slávnostne prevedená inštalácia jeho zrejším dôkazom je toho, ak veľmi tešia sa všetky vrstvy obyvateľstva novému županovi svojmu.

Obecenstvo stolice skutočne aj tešiť sa musí svojmu županovi, lebo veď ešte z časov úradníctva jeho zná ho každý, ako muža spravodlivého a smýšľania šlachetného, ktorý zná ľudí a pomery sverenej si právomocnosti a stolicu oravskú pozdvihne zaiste ku sláve minulých časov. Stoličné mesto ozdobené bolo skvostne zastavami. Z celého územia pospiechalo obecenstvo, inteligencia a pospolitý ľud ku inštalácii. Slávnosti inštalácie začaly sa v chráme Božom, kde bola

#### *Svätá omša.*

Rimsko katolícky kostol už o 9. hodine ráno preplnilo obecenstvo. Prvé stolice v kostole zaujal nový župan, sbor stoličného úradníctva, notability z územia stolice, zastupitelia vrchností, vojsko a početné panie. S novým županom vstúpil spolu do kostola na čele zastupiteľstva kresťanskej ľudovej strany, skutočný vnútorný tajný radca, Štefan *Rakovszky* a zastupiteľstvá susedných právomocností. — Slávnostnú svätú omšu slúžil s veľkou assistenciou praepošt Ján *Viecha*.

#### *Mimoriadne stoličné shromaždenie.*

Z kostola išlo obecenstvo rovno do stoličného domu, kde sa hneď začalo mimoriadne stoličné shromaždenie. — Na dennom poriadku stály nasledujúce predmety: prečítanie kráľovskej listiny vymenovania, zloženie prisahy zo stránky nového župana, reč, ktorou zaujal županskú hodnosť a holdovanie.

Slávnostné shromaždenie zahájil hlavný

notár *Zmeskál* a vyzval *Divékyho*, ako honorar-ného hlavného notára, aby prečítal kráľovskú listinu. Prečítanie listiny slyšalo obecnosť stojačky a keď sa hlučné manifestácie utišili, predsedajúci *Zmeskál* vyslovil uzavretie, že stoličná pravomocnosť s radosťou bere v známosť vymenovanie župana.

#### *Skyčák v práci.*

Ako predseda vyslovil uzavretie stoličnej pravomocnosti pozdvihol sa k slovu *Franc Skyčák*, známy vodca národnarsky. Chcel protešovať, lež nemohol prísť k slovu. Len tolko bolo rozumieť z jeho reči, že protešuje proti ústavnému právu kráľa, totiž proti vymenovaniu župana, pri čom sa dopustil neparlamentárnych, teda nedovolených výrazov. Predsedajúci *Zmeskál* nato tuho zacengal a *Skyčáka* napomenul a ponevác to neosožilo, odňal mu slovo.

*Skyčák* si ale nesadol, lež ďalej vykrikoval pri čom sa dopustil ťažko urážlivých slov. *Fiškus* úradníctva prosil následkom toho o slovo a na jeho návrh *odsúdili Skyčáka na dvesto korún pokuty pre uráženie stolice.*

#### *Inštalácia.*

Ako nový župan *Georg Bulla* do sieni stoličného shromaždenia vstúpil, zo všetkých strán ozvaly sa hlučné ovácie. Po utíšení ovácií zložil prísahu, zaujal predsedníctvo a povedal inštallačnú reč, ktorú obecnosť sledovalo s jednotajnými ováciami. Vyzdvihol nový župan vo svojej reči, jak ťažko je prítomne prevádzať nestrannú politiku ľudovú. Hlavnou snahou jeho bude zavedených na pravú cestu privádzať, čistých udržiavať, do srdca ľudu štepiť lásku k domovine a dľa svojich síl podporovať blaho pospolitého ľudu. Pri záležitostiach verejných záujmov nezabudne na podporovanie oprávnených požiadavok jednotlivcov, bez rozdielu náboženstva a národnosti. (Hlučné ovácie.)

Po inštallačnej reči, pozdravil nového župana klassickou rečou praepošt *Viecha* a v mene stoličného úradníctva hlavný notár *Zmeskál*.

Inštalácia s tým zakončená bola pri demonštratívnych ováciach na nového župana.

#### *Deputácie.*

Po slávnostnom shromaždení inštalovaný župan prijal deputácie a medzi týmito najprv

deputáciu kresťanskej ľudovej strany, ktorú viedol skutočný vnútorný tajný radca a podpredseda snemovne *Štefan Rakovszky*. *Rakovszky* vrelými slovami pozdravil nového župana a prosil ho, aby aj napozatým verným ostával ku zásadam kresťanskej ľudovej strany.

Prijal potom nový župan deputácie sboru úradníctva a zastupiteľov konfessií. Na počtu dostavily sa ešte deputácia ružomerského kráľovského súdu, ktorú viedol predseda kráľovského súdu *Chudovszky*; deputáciu stolice lipovskej viedol podžupan *Jób* a stolice trenčianskej župan *Smialovsky*. — Potom nasledovaly deputácie štátneho úradníctva.

#### **Voľba srbského patriarchu.**

Vyvolenie veršeckého biskupa *Gabriela Zmejanoviča*, za srbského patriarchu, kráľ nepotvrdil, následkom čoho srbská synoda má voľiť nového patriarchu. Dľa chýry, srbskú cirkevnú synodu kráľovským rukopisom odročia. Synoda síce ešte i teraz zasadne, ale len preto, aby v známosť vzala rozhodnutie kráľovo. Zatým synodu odročia a len v septembri ju svolajú cieľom novej voľby. Srbskí radikálni vodcovia sa teraz radia ohľadom kandidácie.

#### **Budúcnosť Bosny.**

Sarajevský arcibiskup *Stadler* na čele z kňazov pozostávajúcej deputácie v deň narodenia kráľovho ustanovil sa u náčelníka okkupovaných krajov poľného sbormajstra *Windzora* a do reči priviedol štátoprávne postavenie Bosny a Hercegoviny ku Rakúsko-uhorskej monarchii a svoje žiadosti v dvoch prosbách predložil *Windzorovi*. V prvej prosbe žiadajú, aby Bosna a Hercegovina vo všeobecnosti ku Uhorsku, zvlášte ale ku Horvatsku byly pridelené. V druhej prosbe ale o to žiadajú náčelníka provincie, aby túto prosbu u kráľa verne tlumočil a podporoval. Z veľkohorvatských túžeb ale, ktoré sarajevský arcibiskup *Stadler* vyjadril, nebude veru nič. Mienkou a túžbou ľudu je, aby — keď okkupácia bude už definitívna — Bosna a Hercegovina s obídením Horvatska bezprostredne ku korune uhorskej byly pridelené. A všeobecná žiadosť ľudu je vari len mocnejšia, ako túžby niekoľkých blúznivcov.

## Z CUDZOZEMSKA.

### **Marokko.**

*Sultán Abdul Aziz v zajatí.* Z bojišťa v Marokku oznamujú, že *Muley Hafid*, ktorý sa domáha o trón sultanátu zbil vojsko sultána *Abdul Aziza*. Sbitý sultán nachodí sa v zajatí.

**Anglicko.**

*Anglických kňazov je málo. Medzi proteštantskými angličanmi panuje veľký nedostatok duchovných. Ako píše 5000—6000 staníc je upráznených.*

**BESEDNICA.****Rychtár plače.**

(Skutočná udalosť.)  
(Dokončenie.)

Lud nádej svoju skladal v notárovi a vo svojom duchovnom otcovi, lež ten prvý bol už pri starý, tomu už i rychtár cez rozum prešiel a duchovný zas poznajúc okoličnosti času, kde liberáli len na to bedlili, aby rozopru medzi kňazom a rychtárom docielili a tak kňaza uponížili, nechal veci bežať, mysliac, že i tak na veky nič netrvá a Boh, keď je i nie náhlivý, ale pamätlivý a v živote tomto trestal už nejedného, ktorý jeho lud utlačoval.

Však ale jak šťastlivý bol rychtár vzmáhanu sa majetku svojho, tak nešťastlivý bol v dome svojom. O svoju čeliadku sa nestaral. Žena začala mu piť, často ju našiel opitú, ležiacu na posteli, žalujúc sa, že ju hlava bolí. Kde niet kázne, niet bázne, hovorí porekadlo. Synovia obkrádali otca, veď mali z čoho, nazerali hlbšie do pohára, bitky robili v obci, lež otec rychtár nie ich, lež tých trestal, ktorí sa s nimi bili; otcovi surovo odpovedali. Lud už šípil, že pomstva Božia je nie ďaleko.

\*

V pätnástom roku svojho úradovania sa prihodilo, že dostavil sa pred jednu biednu vdovu, majúcu päť sirôt, a ukázal jej písmo, kde stálo čierno na bielom napísané, že jej nebožký muž umierajúc, predal jemu ten domček, následkom čoho, aby sa pratala von. — Úbohá vdova zalomiac rukami, horko začala plakať; lebo muž jej testament robil a nepredával dom. A tu sa vyplnily slová Božie: «Beda, kto ukrivdí vdovu, aneb sirotu, oni budú volať ku mne o pomstvu a ja vyslyším ich». — Vdova rovno isla ku kráľovskej sedrii a prosila, aby kráľovský fíškál ju a jej sirotu zastal. Táto súdna stolica už od dávna pozorovala nespravrosť nášho rychtára, ale on tak prefikaný bol, že mu na stopu prísť nemohli; lež teraz, keď zaviedli vyšetovanie, klamstvo sa dokázalo, nasledovalo zaverečné pojednávanie a náš rychtár arešt očakával.

\*

Predvečer pred záverečným pojednávaním, bolo to minulého roku v letný čas, išiel obecný zvonár, ako obyčajne, zvoniť na «Anjel Pána». Pozerá povraz a

toho niet; ide hore k zvonom a tam vidí mužského visiaceho, majúce povraz na hrdle zakosilený. Žažne zá-palku, ale jak sa zdesil, keď videl viseť nášho rychtára z očami prevrátenými, s jazykom vyplazeným, celkom zmeraveného. Lud celú noc nespál, tak ho prekvapila táto udalosť. Áno, dobrotivý Boh sám slutoval sa nad utlačenou obcou a keď sa vrchnosť nedomyslela shodiť nášho rychtára, shodil nám ho sám Pán Boh. «Spravodlivý si o Bože a spravodlivý je súd tvoj!» Mlyný Božie, keď i pomály, ale zato istotne melú.

Rodina rychtára toto nehode pripisovala, ukazujúc vo väži truhličku s masťou, že hľa, rychtár chcel zvony masiť a volákom náhodou sa mu povraz na hrdlo zakosilil. Bol teda cirkevne pochovaný. Lež aký to bol pohrab, sotvy sa pohrebný pochod z domu pobral do cintorína, povstal víchor, zatým blískanie a búrka, lud sa do domov ukryl, ba ani najbližšia rodina neišla na cintorín, lebo prišiel veľký lejak a mŕtvola ostala do večera nezahabaná. Lud sa nazdal, že to už súdny deň došiel, ba aj zvoniť bolo nemožné.

Od toho času počuť, keď víchor povstane, že zvony naše na väži zvučia a lud prežehnajúc sa, privoláva si: «Rychtár plače!», to jest že trpí za svoje hriechy.

Tak mi to povyprával tento človek a keď zvony i na ďalej len zvučaly, opäť sa len prežehnal a so strachom riekol: «Rychtár plače, rychtár plače!»

\*

Teraz na jar som zase mal prácu v tej obci. Slávna stolica poznajúc, že zle robí, keď i na ďalej nesvedomitého človeka na čelo obce za rychtára postaví a keď sa i presvedčila, že i pri predošlej volbe ju oklamal a preto toho za rychtára vyvolila, koho obec si žiadala.

V dome bývalého rychtára sa všetko premenilo. Bývalá rychtárka viac nepije, lebo nemá začo. Synovia jej nedajú, ba áno s ňou surovo zachádzajú. Oni sami sa medzi sebou pravotia. Kráľovský súd s fíškálmi veľmi často je v jejich dome. Sestra jejich vydatá oddala sa korhelstvu, lebo to sa od svojej matky naučila. Aj viac občanov ich pravotí, čoho sa dokiaľ rychtár žil, obávali a konečne i slávna stolica zbadajúc, že v účtách obecných mnohé výdavky sú len vymyslené, v mene obce pravotu pozdvihla a tak, ako sa povráva, neminú dva roky a synom z toho majetku pod istým len žobrácka palica zostane. Vyplní sa porekadlo: «Na nespravodlive shromaždenom majetku není požehnanie» a «Iahko prišlo, Iahko išlo». — Boh nespravodlivosti často i na synoch trestá!

Pri pohrabe toho rychtára, veľký vietor nalomil haluz vysokého topola pri veži kostola stojáceho a nahnul ju cez okno až ku zvonom; i kolkokrát nastal víchor, haluz dotkla sa zvonov a zapríčinila to zvučanie, o ktorom hovorili, že «Rychtár plače!» Predošlý mesiac odpílili tú haluz a zvučanie prestalo. Lud ale je v tom domnení, že rychtár za tri roky trpel za hriechy svoje a nedá si z hlavy vybiť, že ten plač nie rychtár, lež tá nalomená haluz zapríčinila.

Ján Podhorský.



## CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo do 3. septembra ostane ešte v Išli a potom pôjde na pár dní do Viedne. Zdravotnícky stav kráľa je stále prajný. Počiatkom septembra, pravdepodobne 6., na viac týždňový pobyt pride do hlavného a sídelného mesta Budapešti a do Gödöllöva. Desiateho septembra, vo výročitý deň smrti nebohej kráľovnej Alžbety zúčastní sa na rekviéme v budínskom kostole. Pätnásteho odcestuje do Veszprému na veľké manévry, ktoré sa budú odbyvať 16., 17. a 18. septembra. Vo Veszpréme kráľ bude bývať v biskupskom paláci a po manévroch vráti sa späť do hlavného mesta, kde koncom septembra bude dávať dvorný obed pre členov uhorskej a rakúskej delegácie. Jeho veličenstvo len počiatkom októbra vráti sa späť do Viedne, pretože v ten čas má prísť k nemu na návštevu španielsky kráľovský pár.

Krajinský sviatok sv. Štefana prvého kráľa apoštolského Uhorska, ako vo všetkých obciach a mestách krajiny, tak zvlášte v hlavnom meste zasvätili s veľkolepými slávnosťami, medzi ktorými v Budíne vynikala nadovšetko processia so svätou Praviceou apoštolského kráľa. Ku veľkej processii sv. Pravice o 1/27. hodine počalo sa obecenstvo schádzať vo veľkých zástupoch. V ten istý čas došli do budínskeho kráľovského paláca ministerský predseda dr. Alexander Werkerle a ministri gróf Albert Apponyi a gróf Gejza Josipovich, predseda snemovne vyslancov Ludvik Návay, veliteľ IV. sboru vojenského gróf Üxküll-Ghilldebandt a mnoho iných notabilit. Po modlitbe zostavil sa slávnostný sprievod sv. Pravice. Napredku jazdili policajti, za nimi kráčala vojenská hudba a čestná stotina, za touto duchovenstvo hlavného mesta a všetky katolícke spolky pod zástavami. Za týmito štyria klerici niesli ruku sv. Štefana kráľa. Popri svätej Pravici kráčali zástupitelia universít a hlavného mesta, jako i z oboch strán 12—12 korunných strážnikov s alabardou. Za skvelým sborom cirkevných hodnostárov šiel so svojim sprievodom biskup Medard Kohl, potom šli členovia vlády, ministri a štátni sekretári, ďalej členovia zákonodarstva, zástupitelia mesta, stolice, vrchností a obrovský zástup veriacich. Pochod zaklúčila jedna stotina honvédov a honvédska banda. Na uliciach ktorými processia tiahla do chrámu Matiašovho, stály obrovské zástupy obecenstva. — V chráme čakalo tiež veľké a skvelé obecenstvo. Pred hlavným vchodom chrámovým processiu prijal farár a prälát dr. Anton Nemes. Rábsky dvorný kňaz Anton Mitsch povedal utešenú kázeň a biskup Medard Kohl slúžil sv. omšu s veľkou asisten-

ciou. Pod službami Bozími v korunovačnom chráme kráľa Matiaša bola vedľa chrámu kázeň a sv. omša i pred sochou sv. Štefana. Po slávnostných službách Božích sv. Pravice zas v tom istom sprievode zanesli nazpät do kaplny sv. Žigmunda, kde ju verejne vystavili. — Slávnosť, ačkoľvek bol nával obecenstva veľký, skončila sa bez nehody. Policia hlavného mesta na čele s hlavným kapitánom drom Boda a s príčinením policajného radcu Huga Máltasa a policajného dozorcú Franca Paulíka vykonala všetko, aby vzdor ohromného návalu obecenstva slávnosť v tom najväčšom poriadku a skvele vypadla.

Z biskupstva spišského. Jozef Tomkulják, farár pucovský je do Trstenej k tamojšiemu štvortriedovému gymnáziu za profesora náboženstva vymenovaný. — Pavel Soffranko, farár vyšnozubrický ide do penzie. Konkurs je už na obe fary vypísaný.

Noví kanonici v Nitre. Jeho veličenstvo kráľ vymenoval za kanonika do Nitry dr. Antona Bartossik dekanu-farára z Mocsovoku. — Za titulárneho kanonika vymenovaný je dekan farár z Drietomy Ján Hátrik.

Miesto diviaka zastrelil človeka. Z Pápy oznamujú: Z bakoňských hôr vychádzajúce diviaky v chotári už mnoho škody narohily, následkom čoho piati gazdovia sa ushovorili, že na budúcu noc medzi kukuricou zstanú si na postriežku. Jeden z gazdov zastal si na vyvýšený kopec, ostatní ale niečo nižšie čakali na diviakov. Odrazu bolo počuť akýsi šramot a ten, čo na kopci stál, myslel, že sa diviaky k nemu približujú, preto začal cieľiť a vystrelil. — Na výstrel bolo počuť jaskanie a mladý gazda Michal Barcza mŕtvy padol na zem, druhého gazdu ale guľa v koleno trafila. Diviaky prebehly po druhej strane. Oproti Simonovi zaviedli vyšetovanie pre vraždu spáchanú z neopatrnosti.

Peniaze vystahovalcov. Newyorská banka Zottiho a Spolocníka (New-York, 108 Gremovich Street), ktorá sa menovite s ukladaním a odosielaním peňazí vystahovalcov zaoberala, dľa úradnej zprávy, prišla pod konkurs. Banka, ktorá v Pitsburgu a v Čikágu mala filiálky v posledné časy zapásila s peňažnými nedostatky a z Európy proti nej došlo viac oznámení, lebo v Amerike odobraté peniaze nevyplatila. Minister vnútorných záležitostí naložil administratívnym vrchnosťam prvého stupňa, aby o tomto široké obecenstvo uvedomili a aby upozornili prípadne oškodených, že newyorský cis. a kráľ. hlavný konsulát len tak bude môcť v tejto veci zakročiť, jestli písobné oznámenie požiadavky oškodený vlastnoručne podpíše a keď dá to podpísať volaktorým v Uhorsku sídliacim konsulom Spojených Štátov.

Zase tí cigáni! Z Vrútok oznamujú, že na kralovanskej hradskej cigáni napadli jedného Nitranu, ktorý tade viezol ovocie. Cigáni chlapa prekutávali, ale tomuto veľmi vhod prišiel jeden nápad a povedal im, že peniaze má vo vreci vloženom v zadnej čiastke voza. Nato ho cigáni pustili a začali vrece otvárať. Nitran použijúc tento okamih, rýchle vytiahol z pod sediska

revolver a jedného cigána zastrelil. Ostatní cigáni ušli. Mrtvolu zastreleného cigána Nitran potom odviezol do Kralovian. Žandarmeria ostatných cigánov stopuje.

**Pustošiaca búrka.** Z Prešporuku oznamujú, že tam 17. augusta popoludní zúril obrovský víchor s lejakom. Veľká záplava vody miestami narobila škody v mestských kanáloch. Do Pizzkovskej kožovej fabriky uderil hrom do komína, ktorý sa srútil. Na šťastie v blízkosti nebolo nikoho a tak rumy neublížily nikomu. Na okolí Prešporuku búrka tiež narobila škody.

**Chýry zo Šariša.** *Prešov.* Stoličný gazdovský spolk od 3. do 6. októbra zariaďuje tu výstavu drúbeže, ovocia a zahradných plodín. Výstavu túto podporuje sám minister orby Ignác Darányi a súčasťujú sa na nej aj stolice susedné, jako Abaujská, Spišská a Zemplínska. Oznamy výstavy sú tieto dni už rozposlané. — Gazdov upozorňujeme, aby si nie len svoje plodiny na túto výstavu poslali, lež ju aj čo možno v najväčšom počte navštívili a čo tam chvalitebného a nasledovania hodného vidia, to aj ku svojmu osahu obrátili. — *Vojenské cvičenia,* totiž manévry začaly sa 18. augusta a trvajú do 12. septembra. Hlavné cvičenia prevedú v okolí medzi Prešovom a Levočou. Manévry všade veľa škody zapríčinia pospolitému ľudu. Náležite prosíme preto patričné vrchnosti, aby také škody svedomite ošacované a oškodeným čo skorej nahradené byly. — *Monyhád.* Tu budujú školu, starú totiž búrajú a stavajú vyššiu, spolu aj s bydlom učiteľským. Zo starej školy takrečeno nič neostane. Tunajšie, ako aj sem patriacej obce, *Andrásvágás,* obyvateľstvo veľké obete donáša a to s oduševnením, nasledovania hodným príkladom, lebo ešte aj sýpku, ktorá pred školou stála, aby výhľad zo školy nehatila, preložila na iné miesto. — *Soóvár.* Na deň sv. Štefana kráľa odbavovaný bol tu pekný odpust, ku ktorej príležitosti shromaždilo sa mnoho nábožného ľudu. — *Kuríma.* Pravní nástupníci tunajšieho patronátu, so zakúpenými nemovitostami spojené farchy patronátske snášať sa zdráhajú, následkom čoho osvietený pán biskup košický odovzdal záležitosť kráľovskému súdu. Dňa 11-ho augusta vydržiavaný bol tu jarmok. Po jarmoku o pol noci vypukol oheň a zhorelo päť domov s bočnými stavami. Hasičské nástroje nekonaly slúžbu a k nim ustanovení hasiči dokázali, že sú celkom nevyvíčení a nespôsobilní. — *Darócz.* Ku pohrabu biskupa veľkováradskeho dr. Pavla Szmrecsányiho, dostavil sa neočakávane aj panovník Bulgárie, knieža Ferdinand Coburg, ktorý sa prítomne v Hornouhorsku sdrúže. Pod svätou omšou knieža modlil sa príkladne klačiac na kolenách a pri lúčení prítomným biskupom ruku poboskal.

**Železničné nešťastie pri Vacove.** V stredu, 19-ho augusta predpoludním neďaleko vacovskej železničnej stanice udala sa nehoda. Od stanice Verőcze jachajúci rýchly nákladný vlak totiž vyšinul sa a strhol so sebou jedenásť vozňov. Rušňovodič ešte včas soskočil, ale kuriča ťažko ranilo. Príčinou nešťastia bolo to, že zleň, ktorý sa tiahne krížom popod kolajnice, následkom

dážďov soslabil sa a pod lokomotívom sa prelomil. — Rýchlo jachajúci rušeň sa na to prevrhol a so sebou strhol aj 11 vozňov. Vozne, ktoré vybehly jedon na druhý, tak porúchaly dráhu, že premávku až na druhý deň do poludnia len presedaním vedeli udržať. Lokomotiv sa celkom dodrúžgal a porúchalo sa aj dvanásť vozňov.

**Chýry z biskupstva košického.** Osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie z príležitosti pohrabu veľkováradskeho biskupa dr. Pavla Szmrecsányiho, držal krásnu reč pohrabnú, ktorá na všetkých prítomných hlboký dojem učinila. — Košický kresťansko-sociálny robotnícky spolok zariadil 20. a 23. augusta v Katolíckom Tovaryšskom Spolku veľmi podarenú zábavu s divadelným predtavením. — V biskupstve košickom najnovšie 20. augusta utvorená bola Jednota Katolíckeho Ľudu v obci Enyiczke s 98. a vo filiálke Abaujszakál s 45 členami. — V obci *Olcsvár* tamojší nový farár z obetovavosti svojej a svojich veriacich zaopatril pre farský kostol nový organ, ktorý 20. augusta, v deň sv. Štefana kráľa, kedy tam aj odpust bol odbavovaný, posvätil a spolu odobral vojanský duchovný Ludvik Konrády, jakožto správca umeleckej staviteľskej kancelárie bikupskej. Krásny hlas organa chváli firmu Riegera, ktorá organ ten ku všestrannej spokojnosti vyhotovila.

**Ženy hráčky.** V Petrohrade medzi paniami vysokých kruhov od jedného času veľmi prišla do obyčaje nárúživá hazardná hra, v ktorej niektoré panie celé malé majetky poprehrávaly. — Následkom oznámenia manželov policia na byte istej Backalnovej odhalila veľkú herňu.

**Krvavá bitka medzi muríňmi a bielymi.** Zo Springfieldu (Spojené Štáty Severnej Ameriky) oznamujú, že sa opäť udala krvavá srážka medzi muríňmi a bielymi. Bitka sa strhla z toho, že jedon černoň napadol jednu bielu devu, čo bielych tak rozdráždilo, že napadli predmestie muríňov. Veľa stavísk podpálili a mnoho obchodov vyrabovali. Muríni sa bránili a v bitke viac bielych padlo a asi 75. boli ranení. Konečne bieli zvíťazili a dostali do rúk jedného muríňa, ktorého usmrtili a obesili na jedon strom. Ponevác mestská stráž bola malomocná, z Čikaga prinútení boli poslať vojsko, ktoré výstrelmi rozprášilo ľudi. — Mnoho rodin vysťahovalo sa z mesta a väčšie obchody sú pozatvárané. — Dľa novšej zprávy mestská háveď sa znova vzbúrila. Čierni usmrtili piatych bielych ľudi, kým bieli zabili jedného černocha. Na viac stranách mesta vypukol oheň. Vojsko postavilo strojové pušky a gubernátor všetky stráže vyslal do Springfieldu.

**Žandár a tulák.** Z Miškove píšu, že veliteľ žandárskej patrolly z obce Heőcsaba Jozef Szabó spolu i s jedným žandárom prišiel do obce Gőrómböly, aby tam lapil jedného nebezpečného tuláka, istého Bélu Rácza. Keď Rácza cheeli chytiť, sprotivil sa a chytil Szabóvov bodák, načo tento vyslobodiac si zbraň Rácza preklal. Raneného človeka odviezli do miškoveckej ne-

mocnice, kde o krátky čas zomrel. Vrchnosť nariadila vyšetrovanie.

**Pekná rabínova dcéra.** Povážsko-novomestský pomocný rabín po tieto dni vydával dcéru. Keď sobáš už bol skončený, otec mladuchin, dľa starého židovského obyčaja, mal odstrihnúť svojej dcére, teraz už mladej žene vlasy. Keď dcéra zazrela v rukách etcových nožnice, pustila sa do žalostného plaču, následkom čoho odstrihnutie dcérinho vrkoča otec odložil na poobedie. Hostina sa skončila a ku odstrihnutiu mladuchiných vlasov pobožnosťou a modlitbami robili prípravy. Pomocný rabín teraz šiel za dcérou, ktorá sa medzi tým časom z izby bola vykradla. Shromaždení v izbe čakali, čakali hodinu, dve, čakali do večera, ale po mladej neveste ani chýru, ani slychu. Len potom sa dozvedeli, že mladý pár, aby zahránil krásne vlasy nevestine, bez všetkého žalostného sa lúčenia s poobedňajším vlakom odcestoval. Svatobné shromaždenie veľmi sa pohoršilo na tomto skutku, lebo sa z neho nato dá uzatvárať, že miznú starootcovské mravy, zvyky a tradície.

**Napomáhanie hornoviedieckeho ľudu.** Lanského roku v beregskej, ungskej, ugočskej a maramarošskej stolici taká malá bola úroda, že tamojší ľud hľadel biede v ústrety — a zvlášte kukurice, ktorá je na tom kraji hlavným potravným článkom, neurodilo sa takrečeno ani na semeno. Minister orby Ignác Darányi svojho času uzavrel, že interessy, ktoré ľud mal za semeno na úver kúpené platif, prevezme na svoju torbu. Zvláštne je, že chudobný ľud sotva je už dlžen volačo a s najväčšou ochotnosťou snažil sa splácať dlžobu, za ktorú neplatí interess.

**Povodeň v Orave.** Cieľom napomoženia povodňou oškodených Oravcov, ktorá bola pustošila roku 1891., v tom čase bola zavedená krajinská sbierka. Zo sbierky ostalo bolo 300.000 korún, ktoré posiaľ opatrovali ako «núdznu základinu». Peniaze teraz použijú ku napomoženiu tých, ktorí boli terajšou povodňou oškodení.

**Nové šudierstva.** Budapešianska polícia na základe nových 24 obžalôb zaviedla nové vyšetrovanie proti Neumannovskej firme. Zpomedzi 24 obžalôb 7 podal nemecký konsulát, 2 bezprostredne oškodení a 12 budapešiansky pravotár dr. Julius Káldor. Škoda činí asi 700.000 korún. Na policii od dvoch týždňov v tajnosti držali stopovanie, počas ktorého proti banke Maxa Neumanna nashieralo sa o mnoho viac dňkazov, jako predeše. Ustálili, že banka Neumannovcov nikdy nemala taký kapitál, ktorý by bol poistil vklady klientov. Preskúmali aj knihy firmy, ale výsledok držia v tajnosti.

**Chýry zo Spiša.** V mesiaci júli odviezli zo Spiša veľmi málo statku na železnici. A síce do iných krajov Uhorska 130 kusov rožného statku, 5 oviec, dve ošípané a do cudzozemka 60 kusov rožného statku. — V tieto dni zaplnili štyri uprázdnené notárske stanice: do Gňazd je vyvolený Zeno Prokopovics, syn doterajšieho notára; do Starej Lubovni Maximilian Schneck,

do okolia krompachského Béla Toman, do Vlach Béla Kozsár. — V podtatranských kúpeloch je teraz najviac prusov, maďarských pánov je — žiaľbohu — veľmi málo. Tak sa zdá, že tí ešte aj teraz do cudzozemka nosia svoje peniaze, bárs by im aj naše kúpele poskytly dost pohodlnosti. To je veru nie po vlastenecký! Tak čuť, že pre zneučastnenie sa a lahostajnosť uhorských magnátov sa v Tátralomnici už nebudú vydržiavať koňobehy. — V Križovejsi zhorely nedávno štyri domy, štyri stodoly a 8 stajní. Škoda obnáša asi 16 tisíc korún a len 2540 korún sa vráti skrze poistenie. Tak sa zdá, že so švibalkami sa baviace dety zapričinily oheň. Rodičia, skrývajte švibalky pred dietkami, lebo takým spôsobom už nejednu rodinu priniesly deti do veľkého nešťastia! — Novoveský konzum mal ostatného roku 6429 korún 80 halierov osohu. Ten konzum má už aj svoj vlastný dom. Radostné! — V Nižnom-Šmeksi bolo do 7. augusta 500 kúpeľných hostí, v Šmeksi bolo do 8. augusta 3136, v Tátralomnici do 6. augusta 433, v Tátraszélplaku do 8. augusta 1516 kúpeľných hostí. — V Podolinci, kde už dávne roky nebola paláreň, je teraz pohyb ohľadom utvorenia poľnohospodárskej palárne. Mnoho šťastia! — Vo Vyšných Lapsoch moc statku hynie na slezinnú snet. — Vyše Kahlenbergu, blízko Starej Vsi, na takzvanom Lengu sa nedávno rieka Dunajec vyliala. Voda narobila barónovi Jungenfeldovi na rolách škody asi na 1000 korún. — V Matašovciach má Jednota Katolíckeho Ľudu doteraz 67 členov. — V Rychvalde tiež vstúpili noví údovia do Jednoty, ktorej by aspoň každý katolícky mužský mal byť údom. — Staroveská sporiteľňa ozdobil 8. augusta, ako vo výročitý deň smrti svojho bývalého direktora, nebohého praepošt-dekana Jakuba Hillaya, hrob s pekným vencem. Veniec odniesli do Matašovciach v mene sporiteľne Baltazár Matyašovszký hlavný slúžny staroveský a Alojz Kremaszky knihvedúci sporiteľne. Ten pekný skutok sám seba chváli! V ten deň bola za nebohého v Matašovciach a Starej Vsi omša svätá. — Do Jurského vyvolili na uprázdnenú r. kat. učiteľskú stanicu slečnú učiteľku Rózu Stein. Ako nasledovania hodný príklad naznačiť musím o Jurskom ešte aj to, že osem tamojších katolíckych gazdov dalo na obnovenie tamojšej katolíckej školy po 200 korún. Na stokrát sláva tým šľachetným gazdom! — Dňa 16. augusta zomrel Karol Haber farár v Abrahamovciach v 74. roku svojho života a 51. roku svojho kňazstva. Nebohý sa narodil v Tribšu. Predtým bol farárom v Kvačanoch (Liptovská stolica). — Od Červeného-Kláštora preniesli pilu do Kahlenbergu. — V Lechnici sa teraz kostol obnoví. — V Matašovciach sa na budúci rok nová katolícka škola má stavať. — Spišský biskup, osvietený pán dr. Alexander Párvy, v svojom 15-om obežnom liste vyzíva pozornosť svojich kňazov a veriacich na veľké katolícke shromaždenie v Budapešti a na pút do Rímu. Potom nariadil, aby sa v kat. ľudových školách vtákov chrániaci spolok utvoril. Konečne vypísal súbeh na desať v jeho biskupstve uprázdnených kato-

lických učiteľských staníc. — Bárš veľkú chválu zaslužia Lipničania, ktorí na obnovenie svojho grécko-katolíckeho kostola a fary asi 9000 korún obetovali; majetní gazdovia d- li na ten svätý cieľ po 108 korún. — Susední grécko katolícki Folvarčania tiež nezabudli na ozdobu svojho chrámu, 2000 korún obetovali na opravu jeho. Boh také veľkodušné obety zaiste hojne odmení. — Počasie sa u nás v deň sv. Štefana, chvála Bohu, premenilo. S veľkou radosťou sme výtali slnko. Daj nám, Bože, teraz už stáleho jasného času, lebo je už tu čas žatvy!



## HOSPODÁRSTVO.

### Výsledok úrody.

Ministerstvo orby vydalo o tohoročnej úrode 15-ho augusta nový výkaz, dľa ktorého tohoročná úroda pravdepodobne lepšie vypadla, ako laňajšia.

Ako o tom svedčia úradné výkazy po krajine do teraz prevedenej mlatby, urodilo sa toho roku žita 39·45 millionov metrických centov; v lani bolo žita 32·80 millionov metrických centov. Raže vylátali posiaľ 12·04 millionov metrických centov; v lani bolo raže 10·69 millionov metrických centov. Jačmeňa vylátali 12·23 millionov metrických centov, predošlého roku bolo jačmeňa 13·73 millionov metrických centov. Ovsu vylátali 10·26 millionov metrických centov; v lani bolo ovsu 11·54 millionov metrických centov. Kukurice očakávajú 38·57 millionov metrických centov, predošlého roku bolo 39·53 millionov metrických centov. Zemiakov má byť 36·14 millionov metrických centov; v lani bolo zemiakov 48·40 millionov metrických centov.

Jarného a podzimného žita zožali z plochy 6,010,000 katastrálnych jochov. Po zakončení žatvy a z najväčšej čiastky aj mlatby, ľahko je teraz konečný výsledok úrody ustátiť. Dľa úradných zpráv bola tohoto roku úroda, nie len v jednotlivých krajoch, lež aj po okresoch, dedinách, ba i v jednotlivých hospodárstvach veľmi rozličná. Po prevedenej mlatbe môže sa teraz jedno s druhým rátať, že jeden katastrálny joch dá tohoto roku žita 6·57 metrických centov, teda v celej krajine dľa spočítania 15. augusta urodilo sa žita 39·45 millionov metrických centov; v lani sa urodilo žita 32·80 millionov metrických centov. — Tohoto roku sa teda asi o 7 millionov metrických centov viacej žita urodilo.

Jarnú a podzimnú raž skoro všade už skosili a krom Horniakov aj vylátali. Raž skosili z plochy 1,929,118 katastrálnych jochov. Dľa došlých zpráv na základe výsledku mlatby môže sa jedno s druhým od

jednoho katastrálneho jocha asi 6·24 metrických centov rátať. Celá tohoročná úroda raže obnáša teda súhrnom asi 12 millionov metrických centov. Toho roku urodilo sa teda o 1½ miliona metrických centov viacej raže, ako vlani.

Jačmeň na dolniakoch už vylátali, na horných stranách pravda pokračujú ešte v mlatbe. — Úroda jačmeňa je tiež veľmi rozdielna. Dľa úradných zpráv skosili jačmeňa z plochy 1,898,865 katastrálnych jochov. Z katastrálneho jocha môže sa prímerne 6·44 metrických centov rátať. — V celej krajine urodilo sa teda jačmeňa asi 1223 millionov metrických centov. Minulého roku urodilo sa jačmeňa 13·73 millionov metrických centov, bolo ho teda dobre o jeden million metrických centov viacej.

Žatvu a nadovšetko mlatbu ovsu veľmi prekážaly na mnohých miestach jednotajné dážde. — Na dolnej zemi mlatbu ovsu už zakončili. Neurodilo sa ho ale ani tu, ani po iných krajoch toľko, ako sa vôbec očakávalo. Úroda ovsu je len slabá a horšia, ako prostredná. Dľa úradných výkazov do 15. augusta skosili ovsu z plochy 1,862,846 katastrálnych jochov. Prímerne, jedno s druhým, dľa rozličných krajov rátajú, že sa z jedného katastrálneho jocha 5·50 metrických centov ovsu urodilo; súhrnom teda po celej krajine 10·26 millionov metrických centov ovsu sa urodilo. — Vlani sa urodilo ovsu 11·54 millionov metrických centov, bolo ho teda dobre o jeden million metrických centov viacej.

Podzimnú repicu už začali orať. Ore sa dobre, lebo je zem následkom dáždov mäkká. Na mnohých miestach ozimnú repicu už aj zasiali.

Kukurica sa následkom dáždov popravila aj tam, kde pre veľké suchá slabú, alebo žiadnu úrodu neočakávali. Dľa úradných zpráv kukurica bola vysadená na ploche 4,174,173 katastrálnych jochov. Jestli daaké elementárne nehody hospodárov nezastihnú, z katastrálneho jocha úfa sa 9·24 metrických centov, prímerným súhrnom teda 38·57 millionov metrických centov úrody kukurice očakávať sa môže. Lanajšieho roku urodilo sa kukurice 39·53 millionov metrických centov.

Včasné fajty zemiakov (krumplí, švábiok) vykopávajú vôbec s veľmi slabým výsledkom. Pozdejšie fajty sa napravily následkom dáždov, na viacej miestach pre neustále dážde začínajú aj hniť. Zemiaky byly vysadené na ploche 1,014,385 katastrálnych jochov. — Dľa prímerného šacovania rátajú od katastrálneho jocha na 35·63 metrických centov, súhrnom sa teda môže očakávať úrody zemiakov 36·14 millionov metrických centov. V lani sa urodilo zemiakov 48·49 millionov metrických centov.

Fazuľa a iné strukoviny následkom veľkých suchôt sú slabé.

Kapustným hradom častejšie dážde vôbec veľmi pomohly.

Lan už vôbec češú, lež so slabým výsledkom. — Konope sú krátke, lež tenkého vlákna.

Viničiam mnoho osožily dážde. Očakávajú vôbec strednú úrodu.

V ovocinárstve náramnej škody narobili veľké vetry. Po mnohých miestach zas chrobač kazí ovocie. Sliviek, hrušiek, orechov, jabĺk je na dostač po mnohých miestach.

**Kresťania, kupujte len u kresťanov!**



## DOPISY.

Vágbesztercze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Velactený Pán Redaktor!*

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom «Kresťane».

Od dávna čakáme, aby sa už aj u nás začala organizácia katolíckeho ľudu, to jest katolíckej Jednoty. Nečakali sme darmo. Pán fiškál dr. Sztranyovszky, horlivý to katolík a náš pán kaplán Alex. Rusz vzali do ruky zástavu katolíckej Jednoty. S radosťou sa pripojujeme ku týmto našim vodcom. Najdu sa však, bohužiaľ, aj takí — že vraj katolícki — ľudia, ktorí sa opovážia proti katolíckej Jednote mlúviť. No, takých dobrých vtákov, chcem povedať katolíkov, sa my nelákame. Môžu sa trebárs aj na hlavu postaviť, my verne budeme nasledovať našich vodcov a netrpíme to, aby nám kadejakí vetrom podšití ľudkovia diktovali. Sú to ľudia, čo nemajú všetko v poriadku pod klobúkom a sú na toľko zaslepení, že už ani nevedia, čo vravia. Kričia na nás, že máme toľko smelosti a nečúvame na nich. Nech len kričia! Že nás napádajú Hodžové a Skyčákové figúry, čo Boha a cirkev verejne zapierajú, to nás len posilní v našej horlivosti. Nebojíme sa ich, lebo sme presvedčení o tom, že akonáhle katolícka Jednota spevnie, prejde im chuť katolícku cirkev, biskupov a kňazov jednostajne napádať, pomlúvať, očerňovať a pred svetom znevažovať. Vy ale, bratia, jestli ste horliví katolíci, vstúpte do Jednoty Katolíckeho Ľudu. Nepočúvajte na tých, čo vás posiaľ ku nič dobrému neprivedli a v budúcnosti za vás nič nespravlia. Buďte dobrí katolíci a vtedy uvidíte, čo je nám katolícka Jednota.

Horlivý katolík, pán fiškál dr. Sztranyovszky, ako verný priateľ ľudu, sľúbil, že členom katolíckej Jednoty každý týždeň v určitom čase dá zdarma právnu radu. Sem sa teda pod zástavu katolíckej Jednoty, volajúc s oduševnením: «Nech žije dr. Sztranyovszky! Nech žije Alexander Rusz!»

S Bohom!

*Svetský katolík.*

\*\*\*

Hólak (Tr. Teplá).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Mnohovážny Pán Redaktor!*

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

V našom kraji ľudia dosť usilovne čítajú «Kresťana» a preto sa veľmi čudujem, že z tadiaľ nikto nepíše do týchto noviniek. Berem teda následkom toho ja pero do ruky, aby som mojím bratom slovenským nasledujúcu peknú udalosť sdělil:

U nás sa hovorí, že dobrý pastier žiada si mať dobré stádo a pekný ovčinec. — V mesiaci máji bolo tomu rok, čo velebný pán Štefan Rényi prišiel ku nám za farára. Prvou jeho úlohou bolo chrám Boží, tak z vonka, ako z nútra okrášliť, ozdobiť a do poriadku priviesť. To ale nebola snadá práca, lebo je to s veľkými výlohami spojené, ktoré nebolo z kadiaľ zaokrývať. Kostolný kapitál je totiž malý a náš ľud je chudobný. Čo si tu teda počať? Takto rozmýšľal náš dobrý pán farár. Naraz mu svitlo v hlave a povedal si: Som novým farárom, patrí sa, aby som mojich cirkevníkov osobne každého na nový rok v chatrných chalupách navštívil a pri tejto príležitosti, bárs je ľud veľmi chudobný, osmelím sa moju prosbu predniesť a uvidím, či moji ľudia budú ochotní niekoľko halierov obetovať na okrášlenie svojho chrámu. No, nesklamal sa náš pán farár, lebo ažpráve náš ľud pri nevýslovnej jeho chudobe veľké farchy verejné znášať musí, nikto neodoprel prosbu svojho duchovného otca, lež s veľkou ochotou a radosťou vkladal každý farník do rúk svojho milovaného pastiera nie haliere, lež korunky, tak že behom niekoľko dní nasbierala sa dost hodná summa tých koruniek, ktoré vďační farníci štedrou rukou obetovali na okrášlenie chrámu.

Z týchto peňazí dal pán farár chrám Boží kros peštianskeho maliara z nútra pekne vymalovať, dá ho zvonku obieleť, znova vydlážiť, organ opraviť, zafarbiť, pozlátiť a ešte aj pekný luster kúpil. Je pravda, že ten prameň, z ktorého sa tieto veľké výlohy zakrývajú a zaokrývať majú, pomáľy vysýchajú, tie korunky sa totiž miňajú. Náš pán farár ohliada sa preto po novom prameni a dá Boh všemohúci, že sa nezklame v jeho nádeji.

Aj to mi treba spomenúť, že náš pán farár z prvoti nebol veľmi obľúbený zo stránky svojich farníkov, kým nepoznali jeho opravde dobré, otcovské srdce, včul ale vidia v ňom ozaj otcovskú lásku, ktorá ho púta ku jeho veriacim. On si úprimne miluje svoje duchovné stádo a kto ho o niečo žiada, v akejkolvek potrebe, či duševnej, či telesnej, pomáha dľa možnosti každému. Obľúbený je on nie len u svojich farníkov, lež vôbec u všetkých občanov, akéhokolvek náboženstva.

Zarovnak obľúbený je všestranne aj velebný náš pán kaplán Jozef Roncheti, ktorý tiež s úprimnou duchovno otcovskou láskou chová sa ku všetkým veriacim, tak že ja tu v mene všetkých farníkov tejto obce

tomu úprimému a srdečnému blahoželaniam dávam výraz, aby všemohúci a dobrotivý Boh tak velebného pána farára, ako aj pána kaplána na mnohé a mnohé roky živil v stálom zdraví udržiaval a im na pomoci bol v ťažkých povinnosťach jejich!

Konečne aj to mi treba ešte podotknúť, že sme si do nášho kostola už od dávna žiadali sochu sv. Antona Paduanskeho. Vyplnila sa nám aj táto vrelá túžba, lebo jedna tunajšia nábožná familia zaopatrila pre náš kostol krásnu sochu svätého Antona Paduanskeho za 180 korún. Nech jej to všemohúci Boh stonásobne vynahradí!

S kresťanským pozdravom

\*\*\*

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Veľactený Pán Redaktor!*

Úctive prosím, ráčte v «Kreštan»-e uverejniť tieto riadky.

Už je aj u nás utvorená tá drahá Jednota Katolíckeho Ludu. Náš staručký pán dekan-farár Adolf Lelkes, je zriedkavo horlivým ľudákom. On je tu už premnohé roky, veľmi sa bedlive stará o záujmy naše. Je to trocha neprijemné, že kostol máme vysoko ležiaci, v zime aj štvornožky sa hore škriabeme. Náš pán notár je poriadny ľudák aj s podnotárom. Sú oni obidvaja poriadni, kostol navštevujúci a sviatosti prijímajúci kresťania. Ináče pokoj panuje v našej dedine. Od hlavy vonia ryba. Tak srdce nášho pána zemana a pána dekana, zrkadlí sa v jednaní celej obce.

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

\*\*\*

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Ctený Pán Redaktor!*

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kreštane».

Smutno je to tu. My sme v politickom ohľade bez hlavného vodcu, lebo náš pán farár hovorí, že on nepolitizuje. Zatiaľ ale masťnú faru nedostal od Stumera, liberálne politizoval, vo dne, v noci kortesujúce proti poriadnym ľudákom. Predsa sa my držíme v ľudáckom presvedčení, lebo nás oduševňuje herský príklad ľudáka staviteľa Joška Pokorného, ktorý by sa nepripojil k hnusným liberálom, ani keby ho rúbali. — A tak sa aj patrí! Lebo každý poriadny kresťan musí byť ľudákom; liberál je len ústami kresťanom. O sponde, o pôst, o kostol nestojí prepriaty liberál.

S Bohom!

\*\*\*

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Veľactený Pán Redaktor!*

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

My sa staneme celkom múdrymi ľuďmi časom.

Náš horlivý pán farár Konstant Kniha totižto nemecký z písma číta to, čo z hlavy hovorí po slovensky a videli v chráme dvoch troch maďarský mluviacích pánov, opätuje to i maďarský. My sme mu za to veľmi poďační, lebo sa aspoň v kostole i neznáme reči naučíme. Je on bedlivý duchovný, chce i kostol i faru zväčšiť. Bohužiaľ, sú u nás ľudia, ktorí pod bohoslužbami radšej pred kostolom oddichujú.

Ináče sme my verní ľudáci, nás pán hlavný slúžny ale není priateľom ľudovej strany; príčinu toho neznáme, to ale vieme, že bol jednúc klerikom. Snád ešte nahliadne osoh kresťanskej ľudovej strany.

*Polnemeec.*

## Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštan-a»!

### Rozmary a žarty.

**Uhádol rozdiel.** Učiteľ vo škole vyprával o rôznych vášňach ľudských; mimo iné spomenul opilstvo, ktoré človeka najväčšmi znižuje. Aby sa presvedčil, či deti porozumely výkladu, pýtal sa jedného malého žiaka:

— Či vieš, aký je rozdiel medzi človekom so zdravým rozumom, a medzi človekom-opilcom?

Malý žiak nečakal dlho s odpoveďou a nasledovne povedal:

— Človek so zdravým rozumom ide z domu do krémy a človek opilec ide s krémy domov!

**Počtoveda.** A: Jestli na stole horí päť sviec a dve z nich zahasím, koľko ich zostane?

B: Tri!

A: Veru nie, zostanú len dve, lebo tie tri celkom zhorja.

**Vie bez videnia.** Vy mi musíte dať svoju dcéru za ženu, lebo ja bez nej žiť nemôžem...

— No, bez nej žiť nemôžete? Veď ste ju vy ešte nikdy nevidel, vy ju ani neznáte.

— To nič za to, že som ju nevidel, ale počul som, že má dvadsaťtisíc korún vena, — a ja bez toho žiť nemôžem.

**V škole.** S čím osozí krava človekovi? — pýta sa učiteľ pastierskeho chlapca.

— S mliekom, s mäsom, s kožou, ba ešte aj s rohami!

— Dobre, synku! Nuž či ale každá krava nám dá mlieko?

— Nie každá!

— Teda ktorá?

— Ktorá má!

**Smútok.** Jeden vdovec vzal si zestrú svojej nebohej za ženu. A jeden priateľ, ktorý sa vrátil z ďalšej cesty, spýtal sa ho, že za kým smúti?

— Za švagrňou! — bola smutná odpoveď.

Od Lukáčoviec.

*Janko Predný.*

Od Veľkých Topolčan.

*L. K.*

Z Čermán.

**Príčina smrti.** Rychtár spytoval sa podrychtára:

— Ale čujete, pán podrychtár, ako je to, že ste vy za jedenásť rokov päť žien pochovali?

— To vám hneď pán rychtár vysvetlím. Ja som svojim nebohým ženám, keď sa so mnou vadit chcely, nikdy naproti nehovoril, ale som im dal vždy za pravdu, a preto pomrely všetky následkom v sebe tajenej zlosti a hnevu.

**Počítavý chlapec.** Jeden chlapec plakal a kričal. Pýtali sa ho, čo mu je, odpovedal, že ztratil jeden krajeciar.

— No, neplač, — povedal mu jeden pán, — ztrata menie tak veľká. tu máš jeden druhý.

Keď dostal drnhý krajeciar, začal tak len plakať, ako prv.

— Čo plačeš teraz?

Nuž, prosím, lebo myslím na to, že keby som nebol ztratil ten krajeciar, mal by som teraz dva.

## Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... ..	4 koruny
na pol roka ... ..	2 koruny
na štvrt roka ... ..	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

**Jubilárna ľudová púť do Lourdesu.** S povolením najvyššej vrchnosti cirkevnej arcibiskupstva vedie prevelebný pán August Sipos, kaplán (Budapest, IX., Bakács-tér 13. fara) — Ceny: II. trieda 250 korún, III. trieda 140 korún. Odcestuje sa z Budapešti dňa 30-ho augusta r. 1908. Podrobným programom posluži výš spomenutý vodca púte.

## Krajinská púť do svätej zeme.

Pri dušovnom vodcovstve veľkomožného a prevelebného pána kanonika, opáta bierského a krajinského vyslanca dr. Alexandra Giesswein a pri spoluúčinkovaní početných duchovných 1. októbra b. r. pohne sa krajinská púť do svätej zeme, ktorú sriaduje svätej zeme uhorský úrad.

Ceny: I. I. trieda 700.—, II. trieda 550.—, III. trieda 300.— korún. Programmom a vysvetlením ochotne posluži svätej zeme kommissariatu úrad uhorský. II., Margit-körut 23. farský úrad.

## Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Ráďte odpustif. Ved ale ten istý chýr bol už na inom mieste.

F. K. K. Ste snád chorý, že vašu zasielku druhý písal?

Dopisovateľ N. Nezbedníkom odpovieme budúene. Teraz nebolo miesta.

## Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 12. augusta.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tisská K 22·50—23·35, stolnoblehradská K 22·45—22·15, peštianska K 22·30—23·15, banátska K 22·40—23·35. — *Raž*: prvotriedna K 18·80—18·90, druhotriedna K 18·60 do 18·70. — *Jačmeň*: prvotriedny K 15·40—15·70, druhotriedny K 15·00—15·40. — *Proso*: K 00·00—00·00 — *Ovos*: prvotriedny K 16·40—16·60, druhotriedny K 16·00 do 16·30. — *Kukurica*: Kor. 15·65—15·80. — *Repica*. 32·45—32·70 K.

**Múka pšeničná:**

č.	0	1	2	3	4	5	6
x	17·30	17·00	16·70	16·40	16·35	14·90	15·30
			č.	7	7½	8	
			K	14·30	13·15	7·95	

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

**Drobné otruby:** K 5·98, hrubé K 5·90.

**Strova:** Fazula obyčajná biela K 19·00—20·00, fazula strakavá K 14·00—15·00. — **Hrach:** nelúpaný, čistý K 00·00—00·00, lúpaný K 23·00—43·00. — **Šošovica:** čistá K 35·00—60·00. — **Konopné semä:** K 25·00— —. — **Mak:** K 58·00—59·00. — **Rasca (kmin):** Kor. 115·00—116·—. Všetko po 100 kilogr.

**Sviňská masť:** budapeštianska K 140·00—141·00, vidiecka K 000·00—000·00.

**Slanina:** mestská 4-kusová K 122·00—123·00, 3-kusová K 128·00—129·00. vidiecka K ——— za 100 kilogr.

**Datelinové semä:** Červená datelina K 000·00—000·00, lucerna jasnozorná K 000·00—000·00 za 100 kg.

**Lekvár:** srbský (z r. 1907.) K 9·00—0·00, bosenský (z r. 1907.) K 13·00 po 50 kilogr.

**Slivy:** (z r. 1907.) bosenské (100 kusové) K 12·00—13·—, (z r. 1907.) srbské (100 kusové) K 11·25—— po 50 kilogrammoch.

**Petrolej:** Fiumánsky kristálový K 36·50, fiumánsky White-Star (\*\*\*) K 30·50 za 100 kilogr.

**Koloniálny tovar:** *Cukor* v klobúkoch K 79·50 do 80·00, kockový K 81·50—82·00, žltý K 79·50—80·00 za 100 kilogr.

**Špiritus:** Rafinovaný odaneny vo veľkom K 161·00 do 161·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 51·00—51·50.

**Zemiaky:** (hornouhorské) ružové K 4·00—4·50, žlté K 5·00—5·20 za 100 kilov.

**Vajcia:** prima uhorské K 76—78, od Tisy K 77—00, sedmohradské K 74—75 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

**Maslo:** k čaju K 2·10—2·20, k vareniu K 1·40—1·60, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

**Drúbež (hydina) živá.** Husy krímené K 1·32—1·44 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·40—2·20, sliepky na polievku K 3·20—3·40 za jeden pár.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krestana!»

Pri prádle ako pri tanci  
Netreba mi žiadnej sily  
Schichta n ydlom v každej chvíli  
Na bielo perem ako sňah



### Schichtovoho jeleň znaku mydla

záračna intenzívna sila čistenia  
spočíva na zvláštnom spôsobe jeho dorábania  
z najlepších a vybraných látok.

### Schichtové jeleň mydlo

šiaňa ruky, bielizeň. Sporiť prácu a unovanie  
a šiaňa zdravie. Sporiť penáže, čas a prácu.  
30.000 K. záruka za čistotu.



### Pýtajte si

zdarma a franko moj hlavný cenník s  
vyše 3000 vybrazením hodín a tovaru  
zo zlata a striebra atď.

Prvá dielňa hodín v Brüx **Hanns  
Konrad** cis. a kr. dvorný liferant Brüx  
číslo 1388 (Čechy).

Svajciarskeho systému Roskopf patent hodinky K 5.—  
Registované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.—.  
Opravdové strieborné remontoir hodinky K 8-40. Žiadne  
risiko. Výmena povolená alebo návrat penazi.

## Darmo a franko



posielam na žia  
dost moj cennik s  
viac než 3000 ob-  
razmi rozličných  
solidných nástro-  
jov hudobných.  
Cis. a král. dvorný  
liferant

### Ján Konrad

► vývozný dom hu-  
dobných nástrojov Brüx č. 1442.  
(Čechy). — Školské husle bez  
sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.60.  
K tomu sliacke K —.80, 1.—,  
1.80, Citary, harmoniky atď. na  
sklade. — Riziko vytvorené! —  
Žána povolená alebo navratenie  
penazi. Dopisovaaie v uhorskej  
reci.

## Ferdinand Kallós

kupec železného tovaru a  
strojov Prievidzi odporúča  
svoje prvý jakosti ručné  
a ručné mlátebné stroje,  
od Umrátha, rušne a sytá.  
Veľký sklad škrižlice k  
pokrytiu domov, portland  
a romamského cementu,  
sporákov, kachiel a želez-  
ného tovaru každého druhu.  
Prosíme o návštevu skladu  
a žiadanie cenumikov v čas  
potreby. Mimoriadne lacne  
ceny. Veľký výber.

## Oznamy prijíma

administrácia

# „Krest'ana“

## BUDAPEŠŤ,

Szentkirályi-ul. 28/a.

!!! S 16 prvý s vyznačeniami !!!

## Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

Odporuča pri úplnej záruke

**benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným**  
podnikom, taktcež

**elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe**

s dvojným vystrojením ku čisteniu.

**!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!**



!!! Jedina novota !!!

!!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!!

Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi  
domami slamou krytými. Cieľom rozšírenia týchto najnovších  
strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin atď.

O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto strojov podáva  
spravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmo-  
hradsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.)

Cennik na žiadosť zdarma a franko.

## Majetok na predaj!

v Trenčianskej stolici blízko hradskej medzi Bellušou  
a Provážkou Bystricou a sice: 8 jochov vnútornosti,  
255 jochov rólí, 100 jochov lúk, 96 jochov pasienku,  
96 jochov hôr. Majetok tento sa lebo v celosti, lebo  
v 50 jochových parcelách odpredá.

S potrebným ešte snád vysvetlením s ochotnosťou  
posluži gazdovské riaditeľstvo tehožto majetku.

**Pánstvo v Alsómagyóród (Dolnie-Lieskove)**  
**Trencsénmegye.**

## Dobré harmoniky kor. 4-80.

Odpredaných 50.000 kusov.

Žiadne útraty cla Záruka.

Zámena povolená.

Návrat penazi.

No. 300 3/4 10 tastiek, 2 registre, 28 hlasov,  
velkosť 24x12 cm. K 4.80.

No. 657 1/4 10 tastiek, 1 registre, 28 hlasov,  
velkosť 30x15 cm. K 5.20.

No. 656 3/4 10 tastiek, 2 registre, 28 hlasov,  
velkosť 30x15 cm. K 5.20.

No. 305 3/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov,  
velkosť 24x12 cm. K 6.20.

No. 663 1/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov, valkosť 31x15 cm.  
K 8.—. — No. 306 1/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov,  
velkosť 31x15 1/2 cm. K 8.50. — No. 307 1/4 10 tastiek,  
3 registre, 70 hlasov, valkosť 31x15 1/2 cm. K 9.50.

Záruka za peknú a správnú robotu. Rozposielanie s poštovou  
dobierkou. Dopisovanie v uhorskej reci. Cis. a král. dvorný lif.

**JÁN KONRAD** rozposielajúci dom hudobného tovaru  
Brüx číslo 1443. (Čechy). — Hlavný cenník s 3000 vyobra-  
zeniami na žiadosť každému franko a darma.

## Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-  
birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú  
jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky uz od  
300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeno  
farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpraví všetky tie prekážky, ktoré sú s  
dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže  
vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť.  
Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

**Neváhajte, keď vás hlava  
bolí lež potrebujete hned**

# Beretvás-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtuzsie  
migrén-hlavvybolenie. — **Gena K 1.20.**  
Lekárnú odporúčaný liek.

**K dostaniu v každej lekarni a drogerii.**

**Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest.** Pri 3 škatulkách  
zasielka franko..

Ilačou Stephaneuma uč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.